

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; letoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

Adventni utrinki.

Ljudstva tega sveta živijo v velikem pričakovanju. Priti mora nekaj, kar preseka moreče ozračje, v katerem še komaj dihamo. O tem je prepričan, kdorkoli gre z budnim pogledom skozi današnje življenje, ki je tako polno provizorijev, nerešenih vprašanj, nevzdržnih prilik, tako polno nasilja in krivice. Nekaj mora priti, toda kaj? Pred dobrim petdesetletjem je oče socializma Karl Marks napovedal dobo, ko se združi svetovni proletarijat in se polasti nadvlade sveta in držav. Danes pridigujejo njegovi propovedniki predstoječo svetovno revolucijo, ki bo v strašnem plamenu zajela svet in izročila oblast sedanjemu proletarijatu. Na drugi strani propovedujejo glasniki nacionalizma početak fašističnih gibanj, ki bodo prerodila narode in ljudstva v novo duševnost.

Po svoje imajo prav vsi ti glasniki predstoječe bodočnosti sveta. Boljševizem in fašizem pretresata ljudstva in države, sta v ozadju sodobnih večjih in manjših mednarodnih vojn in sporov. Narode delita v dva velika tabora, ki si vsak zase lasti vodstvo in premoč. Svet tirjata pod znakom srpa in kladiva, butare s sekirami in kljukastega križa v zadnji dvoboj, ki naj odloči zmago komunizma ali nacionalizma.

Smo na prelomu stare dobe in gremo v novi čas, ki bo prinesel nove misli in nova naziranja o svetu in življenju. Sta boljševizem in fašizem tisti novi, lepši evangelij? Naj ga ne moti silovitost in triumf, kdor občuti pretresljaje, izhajajoče iz boljševizma in fašizma! V le-teh je zadnja prizkušnja že tolikan izkušenega človeškega rodu. Otroka sta dobe, ki je poveljčala svobodo mišljenja in dvignila na oltar poedinca in njegovo pravico, a zapustila golo, brutalno nasilje, mater boljševiških in nacionalističnih stremeljenj naših let. V ničemer se ni spremenilo naziranje o človeku v primeri s prej. Svobodnjaštvo je poedinca obdajalo z božansko častjo, a mu odreklo edino, kar je na njem božanskega. Boljševizem ga sedaj ponižuje v sužnja, ter mu odreka še njegovo duševnost in človeško dostojanstvo. Fašizem proslavlja kri in pleme, hoče vzrejeti popolnega človeka, a prezre naprimitivnejše težnje človeške duše. Evangelij svobode je odrinil Boga z oltarja in postavil na oltar človeka, evangelij fašizma in boljševizma pa je tresčil z oltarja človeka-malika ter obožuje malika „kri“, „pleme“, „država“. Doba, ki se napoveduje po Rusiji, Nemčiji, Italiji, Japonski, se ob teh razmišljajih prikazuje kot zadnja stopnja večstoletnega razvoja človeškega rodu. Ob zmagoslavju moderne tehnike in znanosti usiha človek, kateremu so odrekli duha in dušo, v strašnem obupu. Blagor njim, katerih ne slepijo žarki z desne in leve, obetajoči novi dan, ker so le-ti žarki zadnji utrinki pojemajočega veka laži-svobode.

V zatišju strastne borbe boljševizma in komunizma za premoč in nadvlado v svetu vstaja novi, lepši svet, ki resnično pomeni novo, lepšo dobo človeškega rodu. Zadaj za vsem vrvežem moderne politike in civilizacije že čvrsto poganja nova miselnost. Ta miselnost ne zavaja src v nizkotne strasti, marveč jih vodi k vesti in k pameti, ki šele razsojata o svobodi, ki jo zamore nositi življenje brez lastne škode. Med bohotečim plevelom poganja zdravo zrnice, da se razraste v mogočno drevo. V temo sedanjega sveta prodirajo prvi zlati žarki, napovedujoč prihajajoče kraljestvo svetlobe in luči.

Za morebitnimi revolucijami, vojnami in pretresljaji bodočih let mora nujno nastopiti doba

krščanstva, doba krščanske resnice, pravice in ljubezni. To čuti vsak, komur hoče nasilni svet odvzeti, kar je na njem človeka vrednega: dušo, vest, čustvo, vojo. Nekrščanstvo sedanje dobe in prihodnjih let budi v človeku z zdravim srcem odpor, ki je odpor narave, v bistvu krščanske.

Boljševizem in fašizem sama nevede pripravljata novo dobo, krščansko dobo. Krik po pravici, ki danes objema sproletarizirano zemljo, je krik ponižanega človeškega dostojanstva. Človeštvo, bratstvo med narodi je krik razbite vzajemnosti rodov sveta. Težnja po redu in miru je krik iz

razdrtin in razvalin. In ni je pravice, razun krščanske, ni ga za človeka dostojanstva, razun dostojanstva neumrjoče duše, ni ga miru in reda, razun v krščanski ljubezni.

Advent! Krščanstvo naj zavouje svet za svoja načela in svoj nauk. Brani naj duha in mu pribori prvenstvo, zoperstavi naj se krivicam, nakopičenim od nešteti režimov, zavrže naj oblike malikovanja denarja, krvi, plemena, države in nacije. Prenovi naj obližje zemlje in vodi naj nazaj k miru, sreči in blagostanju. To je adventni klic trpečega rodu.

Anglija in Francija na razpotju?

Angleži so bili doslej vajeni, da je v svetovni politiki zadoščala njihova grožnja. Abesinska vojna ter njen izid pa sta dokazala, da temu ni več tako. Italijansko brezbrizje in japonsko preziranje napram angleškimi prizadevanjem in nasvetom dasta slutiti, da se v svetu uveljavlja naziranje o nemoči in neokronosti britanskega imperija. Medtem se Anglija mrzlično oborožuje, da da povdarek svoji politiki, in skuša ohraniti mir za vsako ceno. Tako je razumeti potovanje lorda Halifaxa k Hitlerju, ki naj bi bilo zrahljalo vezi med Rimom in Berlinom ali vsaj zavlačevalo rastočo napetost med fašizmom in zahodno-evropsko demokracijo.

Anglija rabi mir. Njen svetovni imperij bi ne prenesel močnih pretreslajev — to dokazuje razvoj v Palestini, Indiji in Afriki. Solidnost njenega razsežnega ozemlja ogrožata na eni strani Italija, rastoča sredozemska sila ob poti v Indijo, in Japonska, središče fašističnih stremeljenj na Daljnem vzhodu. Kako se mirnim potom odkrižati rastoče nevarnosti le-teh tekmecev za nadvlado v svetu, je jedro angleške politike.

Francija na drugi strani ima en sam problem, kako se ubrani nemške nevarnosti. V nemška zatrevanja miroljubnosti — morda upravičeno — ne veruje. Nadalje Francija dobro ve, da bi angleško-nemško prijateljstvo usodno vplivalo na ostalo njeno zunanjo politiko, posebno če bi ga Anglija morala kupiti s koncesijami Nemcem v srednji in vzhodni Evropi. V tem ozračju so minule dni odpotovali v London francoski državniki, da zavzamejo svoje stališče k angleškimi prizadevanjem zblizanja z Nemčijo. Razočaranje ob dejstvu, da hoče Anglija najprej ščititi svoje interese, jim ne ostane prihranjeno.

V sedanjem razvoju je zanimiv še tretji glas, ki pravi, da je Nemčiji in Italiji mnogo na tem, da osamita Francijo in njeno rdečo vladno. Izpadi italijanskih listov proti Franciji baš v teh dneh bi to slutnjo dovoljevali.

Naj bo bodoči razvoj tak ali tak, vse priča o tem, da stoji Evropa na pragu velikih političnih dogodkov in sprememb.

Kako hoče Führer vzgajati bodoče voditelje. V vsaki od 32 pokrajin nemške države ustanovljajo šole, ki nosi ime Adolfa Hitlerja. Njene gojence bodo skrbno izbirali iz vseh slojev, celotno število ne bo presegalo 4000. Šola bo dijake vzgajala v izrazitem narodno-socialističnem duhu in bo trajala 6 let. Po končani šoli bodo gojenci obiskovali posebna vseučilišča in razne tečaje, ki jih bodo vodili ugledni člani hitlerjanske stranke. Vse stroške nosi stranka, ona vzdržuje tudi družine mladih voditeljev, ki pa smejo svoje neveste zbirati samo po predpisih. Po končanem uku bodo

mladi ljudje prevzeli vodilna mesta v državi. Tako hoče Hitler utrditi svoj režim „za večne čase“.

Ozadje francoske zarote. Nenavadna odkritja policije, o katerih smo kratko poročali v zadnji številki, so dognala nenavadna dejstva. Skrajni desničarji so pripravljali državni udar in se hoteli polastiti oblasti v državi. Prevratniki so razpolagali z ogromnimi množinami orožja, imeli stike z gotovimi tujimi državami in uživali podporo uglednih francoskih državnikov in finančnikov. Največ zaplenjenega orožja je nemškega in italijanskega. Policiji se je posrečilo prijati 4 glavne voditelje zarote. — Odkritje je dvignilo v Franciji in inozemstvu vihar prahu, položaj vlade in ljudske fronte se je sedaj nedvomno ojačil.

General Franco tirja brezpogojno predajo svojih nasprotnikov. Nekemu dopisniku je izjavil, da hoče svojo voljo vsiliti nasprotniku z zmago ter da odklanja vsak kompromis z njim. „Na bojišču smo vojno že dobili. Zmagali smo tudi že v trgovini in na socialnem polju. Nasprotniki morejo samo še položiti orožje pred nas in se predati.“ — Medtem se boji nadaljujejo v Aragoniji in ob Madridu. Glavno vlogo v njih igrajo letala. Poslanik nacionalne Španije v Londonu, grof Alba, je povdaril željo nacionalne Španije, da vzdržuje miroljubne odnose z Anglijo in potrebo izmenjavanja naravnega bogastva.

Po zasedbi Šangaja prodirajo Japonci proti Nankingu, ki je bil doslej sedež kitajske vlade. Rumena reka, ki veže Nanking z morjem, pri tem dobro služi japonskemu brodovju, ki z reke bombardira kitajske postojanke, medtem ko letala onemogočujejo kitajska ojačenja. Japonske čete so zasedle mesto Vušung. Kitajska vlada je premestila svoj sedež v mesto Čungking, ki se nahaja 1200 km od Nankinga. Sovjeti so odredili, da morajo biti vse železniške proge, ki vodijo proti vzhodu, na razpolago vojaštvu, ki bo branilo državo pred morebitnimi vpadi japonskih čet. Tako stopa na mesto Kitajske vedno bolj sovjetska Rusija, ki se čuti po japonskih zmagah na kitajski zemlji ogrožena. — Amerika in Anglija sta v Tokiu protestirali, da bi si Japonska prilastila v zasedeni Kitajski vrhovno carinsko upravo, ker jamčijo carinski dohodki za njuna posojila Kitajski. Medtem tirjajo Japonci odstop maršala Čang-kajšeka.

Sovjeti se pripravljajo na vojno na vzhodu. Japonski uspehi na Kitajskem dajo sovjetom misliti. Začeli so mrzlično utrjevati Vladivostok, ki je najvažnejše sovjetsko pristanišče ob Vzhodnem morju. Mesto so obdali s podzemskimi utrditvami in hodniki, zavarovali vojaško pristanišče, zgradili posebna zatekališča proti plinskim napadom ter povečali vojaško posadko na 150.000 mož. V mestu je nadalje 300 letal, v pristanišču do 20 podmornic. Sluti se, da bo Stalin posvetil vso pozornost Aziji, Evropi pa obrnil hrbet.

Slika bodoče vojne. Ljubljanski „Slovenec“ prinaša v številki od 24. m. m. uvodnik pod naslovom „Totalna vojna“, v katerem beremo med drugim: Kar pomeni „totalna vojna“ „V JEZIKU vojnih rokodelcev, je strahota vseh strahot. Tu velja načelo: vse je dovoljeno, samo da zlomiš nasprotnika. Razlike med vojaštvom in civilnim prebivalstvom, med bojno črto in zaledjem, med utrjenimi in zavarovanimi mesti ni več. Še hujše! Nasprotnika stremita za tem, da v prvi vrsti zadeneta mirno prebivalstvo, nezavarovane kraje, važna cesta in železniška križišča, gospodarske naprave daleč v ozadju. Totalna vojna gre za tem, da zadene življenje sovražnega prebivalstva, medtem ko vojaštvo na bojiščih igra samo še drugovrstno vlogo. Vsa država je naenkrat spremenjena v bojišče, le da brez strelnih jarkov, brez betoniranih zaklonišč, brez obrambnih topov in strojnic. Proti vsakemu starcu, ženski, otroku in dojenčku se nastopa kakor proti sovražniku, vsem grozi uničenje... Bodoča totalna vojna v Evropi bi verjetno končala s popolnim uničenjem obeh nasprotnih taborov in popolnim uničenjem evropske kulture in blagostanja.“ Članek zaključuje z ugotovitvijo, da so veliki evropski narodi sami proglasili in še proglašajo načelo, da je vsakomur vse dovoljeno in morajo zato živeti v vednem strahu pred samouničenjem.

Ostala politika. Bolgari nameravajo izseliti dva milijona Turkov iz svoje države. Po pogodbi s Turčijo bo država kupila njihove nepremičnine. — V decembru bodo volitve v sovjetski Rusiji. — Med sovjeti sme delovati samo še 8 duhovnikov in to samo med inozemci. Nekoč je štel katoliška Cerkev v Rusiji 8 škofov in nad 800 duhovnikov. — Albanija je praznovala minuli teden petindvajsetletnico svoje neodvisnosti. — Pariško razstavo so zatvorili in jo odprejo vnovič v vigredi. — Leta 1939 bo svetovna razstava v New Yorku. — V Damasku bo v decembru vesoljni kongres mohamedancev. Kongres bo zavzel stališče tudi h palestinskem vprašanju. — Brazilski diktator Vargas uvaja diktaturo. Zaenkrat je odstavil vse državne guvernerje. — Bivši abesinski neguš bo moral najbrže plačati ameriškemu milijarderju Chertocku 25.000 angleških funtov, katere je vzel kot predujem pred prodajo nekega petrolejskega zemljišča v Abesiniji. Baje živi v Londonu neguš s svojimi precej siromašno. — Nemški gospodarski minister Schacht je sedaj vendarle prepustil svoje mesto nacionalsocialistu Funku in se umaknil iz politike. — Vodja hitlerjanske mladine Baldur v. Schirach je posetil Beograd in se s predsednikom Stojadinovičem razgovarjal o mladinski vzgoji. Schirach je povabil voditelje jugoslovanske mladine v Nemčijo. — V Beogradu je bival na povratku domov bolgarski kralj Boris. — Knjiga

kanclerja Schuschnigga „Trikrat Avstrija“ vzbuja veliko pozornost in bo prevedena v angleščino in francoščino. — Naš finančni minister Neumayer je odpotoval v London.

Miklavž, parkeljni in krampusi.

V celovških ulicah visijo lepaki, ki vabijo na „Krampusrummel“. Ime že pove, da bodo godovanje na predvečer sv. Miklavža opravili najprej črni rogatci, ki bodo častitljivega škofa-starčka le še dobrohotno trpeli ob svoji strani. Nadvse zanimiv kos kulturne zgodovine je v praznovanju predvečera sv. Nikolaja, škofa Myranskega, vreden naše beležke.

Človek bi hotel na ta predvečer prepotovati vse naše doline in stikati za Miklavžem, parkeljni, krampusi in še za nemškim Nikolajem. Odkril bi nekaj, kar se da v besedah samo okorno in suho povedati.

So vasi med nami, kjer še živi nekdanji nepokvarjeni duh. Ljudstvo tod je verno in vdano narodu, živi v lepem sožitju sosesčin in vasi, neguje svoj lepi materni jezik, poje svoje narodne pesmi. To je pri nas svet, krščanski in slovenski, kjer je doma gostoljubje, poštenje, vedrina in tiha sreča. — Na predvečer sv. Nikolaja vlada povsod tod v družinah svečano razpoloženje. Mladež se stiska okoli ognjišča in s svetim strahom pričakuje prihod sivolasega škofa-dobrotnika. In ko dospe v spremstvu svojih krlatcev, upira mladež svoje otroško-nedolžne oči vanj, mu razgriva vso lepoto otroške duše, voljno sprejema njegove očetovske opomine in hlastno sega po razkošnih darilih. Kjer ni visokega obiska, nastavlja mladi drobiž svoje posodice na okna, da se ga častitljivi dobitnik spomni vsaj v pozni nočni uri. To je večer čistega pristrčnega detinstva za mlado in staro in v njem poezija krščanskih in slovenskih src.

So druge vasi. Tod ni prostora za častitljivega nebeškega škofa. Lomiti bi moral čudno jezikovno mešanico, kar bi visokemu gostu gotovo ne pristožalo, njegovi opomini in tudi njegova darila bi ne našla voljnih src. Ljudstvo tod je računarsko, ne pozna pristrčnosti vaškega občestva, ne računi z versko in narodno zvestobo, ker mu „nič ne neseta“. — Tako v noči zarožljajo verige in po cesti se pripodi gruča črnih pošasti, da po svoje praznujejo predvečer sv. Miklavža. Črni rogatci igrajo glavno vlogo, spremlja jih trepet med mladino in grohot starega sveta. Rod jih naziva krampuse in „tajfne“, izrinili so Miklavža in se bohotijo v svoji pošastnosti. Morda je nekoč rod menil, da prikljče nemškega Nikolo-ja, ostali pa so sami vrageci.

To je mala črtica, kateri ne more nihče odrekat jedra resnice. Le preveč se izraža duševnost ljudstva ob raznih prilikah. Bogu in narodu zvesto ljudstvo živi iz idealizma, njegova govorica, pesem in običaj, šega in noša nosi njegovo duhovnost. Tod je doma pristrčnost in vedrina, tod je tudi dovolj prostora za „nebeškega škofa“. Rod pa, ki je izgubil smisel za Boga in narod, prej ali slej izgubi oni čut za pravo veselje, ki se odraža v lepi pesmi, običaju in šegi. Le predobro se prikaže na Miklavžev večer pravi duševni obraz tega ljudstva v črnih, pošastnih rogatih.

Kaj naj bi si želeli za Miklavža? Da bi dobitljivi starček v škofovski obleki posetil na svoj predvečer vse naše vasice od Brda do Pliberka, obdaroval bogato vse mlade in stare in še vsem prav očetovsko naročil: „Ljubite Boga, ostanite zvesti svojemu narodu in svoji materni govorici, da vam bo dobro in prijetno!“ — In da bi nas svareče opomnil: „Sicer, sicer vas odnesejo čisto resnični parkeljni.“ In še previdno dostavil: „In vi zaslepljenci, ki bi vam bil ljubši nemški Nikolo kakor slovenski Miklavž, vedite, da zamenjujete Miklavža kvečjemu za krampusa!“ r.

DOMAČE NOVICE

To naj je mladinska vzgoja! Iz velikovške okolice smo sprejeli pismo sledeče vsebine: Naša tri-razredna ljudska šola je čudno vzgajališče. Učiteljstvu ni dovolj, da je pouk izvzemši par začetnih mesecev prvega leta izključno nemški. Še celo šolske sobe morajo služiti ponemčevanju. Šolske stene krasijo lepaki plebiscitne dobe. Na steni prvega razreda visi velik lepak, ki kaže jugoslovanskega vojaka v maski smrti, spodaj pa je nemški napis: v SHS grozi vojna, zato „Einrücken“, Koroška pa ima mir. — Drug lepak kaže koroški zemljevid s Karavankami, preko katerih grozi grabežljiva črna roka z juga. — Spet drug lepak kaže Korošca, ki zmagoslavno vihti zeleno glasovnico. — V to šolo pohaja preko 100 slovenskih in par desetih nemških otrok. Lahko si predstavljamo mladinsko vzgojo v čudnem ozračju plebiscitnih spominov. (Naslov šole je v uredništvu na razpolago.)

In spet iz naših šol. V kraju G. severno od Drave je lani poučevala učiteljica S. Otrokom je razlagala nekoč zemljepisje. O Jugoslaviji je vedela povedati, da je na naravnih zakladih silno revna dežela in da poseduje samo rudnik živega srebra v Idriji. Tem lepše besede pa je famozna vzgojiteljica našla za Nemčijo. — Sedaj učijo v prvem razredu med drugim tole: „Garten“, to je nemška beseda, „gartl“, to je vindiš, „vrt“, to je pa slovensko. Tako naj so namreč otroci zapopadli, da

PODLISTEK

Juš Kozak:

Beli mecesen.

(27. nadaljevanje.)

V trdi noči je zaslišal šumenje vode, vedel je, da je dospel. Neslišno je hodil po mehkem snegu, dokler ni prišel do gozdarjeve kočice. Skozi okno je padala luč v nočni pokoj. Tja pred vrata je položil gošarja z mecesnovo vejico v gobcu.

Pred svojim domom je zaukal. Vrata so se odprla, luč ga je pozdravila. Nekdo je odgovoril.

„Prišli so,“ je pomislil Martin in hitro skril puško. Koščeni obrazi drvarjev so se pokazali na vratih.

„Martin, nekoga smo pripeljali s seboj“

„Koga vruga?“ je pomislil Martin, ko je stopil čez prag in radovedno pregledal kočico.

Tam pri mizi je sedela ženska. Osupel je obstal in molče izpraševal zvito se smehljajoče obraze.

„Ta je Bosov Martin!“ je vzkliknila ter se sladko smehljala. Nagnila je glavo in ga toplo ogledovala.

Martin se je spomnil. Takrat zjutraj sta se srečala. Na križpotju ga je vabila s seboj. Trudne poteze iz tistih dni so izginile, vroče so ji blestele oči, zmedlele ustnice so se napele. Le krog ust ji je življenje ustvarilo dvoje vidnih gubic.

„Kaj bi ta ženska tukaj?“ je vprašal Martin.

„K tebi sem prišla.“ Glas, ki je bil takrat zjutraj

raskav, se je božajoče prilizoval. Spustila je glavo na ramena in ga gladko motrila: „Martin, kako se ti oči svetijo — ti si danes streljal.“

Martin se je zdrznil. Pogledal je na mizo, kjer je stala pijača.

„Žejem sem, dajte mi!“

„Saj smo zate prinesli. Zjutraj je prišel tisti Revež in nam izročil to-le zelenko: dajte jo Martinu!“

„Revež? Kaj pa počne?“

„Venomer je v mestu. Vse stare ure in kolesa je pokupil. Menda mu njegova več ne bije!“ Smejali so se. Toda Martin je vedel, da mora Revež snovati nekaj novega. „O tem mi še ni pravil,“ je dejal.

Ženska se ves čas ni premaknila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

„Odkod si prišla?“ je vprašal rezko.

„Kaj me ne poznaš? Balantova Katarina!“

Martin je mislil: „Kje je ta ženska pustila svoje življenje? Prav nič se ji ne vidi. Kot kača te lovi.“

„Balantova, tista Balantova Katarina. Davi so bili pri nas in pravili, da si jih najel. Danes sem odpovedla službo in šla.“

„Da, Katarina je!“ je pristavil eden izmed drvarjev.

„Kakor si prišla, tako pojdeš!“ je dejal Martin trdo in se ni več ozrl vanjo.

Pili so in se ji rogali. „Kje boš spala? Pod smreko spi srnjak!“

Smehljaje se jih je ogledovala. „Dajte še meni pijače, zebe me!“

Nalili so ji. Omočila je ustnice.

„Vašo kočico sem popravil, kolikor je šlo,“ je dejal Martin.

„Smo že videli. Dobra bo za letos.“

„Jutri bomo sekali. Sneg bo padal.“

„Kakor hočeš.“ Pričeli so se odpravljati. Zunaj so padale debele snežinke.

„Jaz pojdem k Neži, tako sve se zmenili. Zjutraj pridem nazaj. Kuhala bom,“ je dejala Katarina in izginila v gozdu.

„Kje ste jo, vruga, iztahnili?“ je dejal Martin zlovoljno.

„Naj ostane. Dolgčas bo. Ni tako draga kot Jeričeva!“ S hripavim smehom so se poslavljali.

Martin je molče zaprl vrata in čakal, da bi spravil puško.

*

Tišina je prihajala od zunaj skozi bruna. Martin je sedel pri ognjišču in nalagal. Veselo je prasetalo. Slišal je. Zunaj je potrkalo. „Gozdar!“ je pomislil in odprl vrata.

Na pragu se je smehljala Katarina. „To-le sem našla. Gotovo je tvoja, Martin!“

Hitro je segel po puški in hotel zapreti vrata.

„Ne zapiraj, Martin, z Nežo še nisva govorili. Mraz je zunaj.“

Niti zavedel se ni, že je vstopila. Zapahnil je vrata in jo gledal z resnim očesom. Sedla je k ognju.

„Lepo je pri tebi, Martin! Kako lepo gori! Zunaj pada sneg.“

(Dalje sledi.)

Die Kärntner Slowenen in Vergangenheit und Gegenwart

§ 17 der Vorlage ist unverständlich, wenn er bestimmt, daß der in slowenischer Sprache erteilte häusliche Unterricht denselben Vorschriften unterliegt wie der gleiche Unterricht in der Staatssprache. Seit wann darf denn eine Familie sich nicht nach Belieben einen Hauslehrer für die italienische, französische oder doch auch die slowenische Sprache nehmen? Gesetze haben präzise zu sein: es wird nur gesagt, „wie der Unterricht in der Staatssprache“. Diesen kann in der öffentlichen Schule nur ein Bundesbürger erteilen; um den Privatunterricht, das ist doch der häusliche Unterricht, hat sich bisher bekanntlich kein Mensch gekümmert.

Vor der Eröffnung einer Schule hat der slowenische Volksrat den Nachweis zu liefern, daß die Lehrkräfte österreichische Bundesbürger sind... Da müßte denn der Volksrat zu allererst eine slowenische Präparandie errichten, um sich diese heimischen Lehrkräfte zu sichern. Um Lehrkräfte zu gewinnen, welche an deutschen Schulen keine Anstellung finden, müßte man ihnen die Pensionierung sichern, man müßte sie sprachlich erst in Kursen ausbilden. Das soll die arme slowenische Bevölkerung aus eigenen Mitteln leisten? In einer Krisenzeit, wie eine so schwere Krise nur in Jahrhunderten einmal kommt? Man hätte die Slowenen, welche auf diese fantastischen Pläne eingegangen wären, für verrückt erklärt.

Vor 50 Jahren hätte niemand der Angabe widersprochen, daß ein Drittel der Bevölkerung von Kärnten slowenischer Nationalität ist. Nun hat man anstatt den Begriff Nationalität — Geburt — das Wort Gesinnung als Maßstab genommen und gefunden, daß von 400.000 Seelen nur mehr 25.000 Slowenen sind, also lange nicht mehr ein Zehntel. Zeitungen, welche die Dinge in Kärnten nicht kennen, haben gelegentlich der letzten Volkszählung geschrieben, die Kärntner Slowenen seien ein aussterbendes Volk, wie etwa die Indianer in Kanada. Die Slowenen sind indessen nicht ausgestorben. **Man hat nur durch die Volksschule ihr gesundes und natürliches nationales Empfinden erschlagen.** Nun stelle man sich vor, daß der Autonomieentwurf Gesetz geworden wäre. Glaubt man denn, daß die 25.000 gezählten Slowenen alle zusammenlaufen würden, um sich zur slowenischen Volksgemeinschaft zu bekennen? Welche Agitation würde von Klagenfurt aus entfacht, das sich immer so sehr um die Slowenen bemüht? Und für diese Agitatoren wären einzelne Bestimmungen des neuen Gesetzes, welche eine neue Belastung der Bauern vorsehen, in gefundenes Fressen.

Die alten Schulen bleiben bestehen. Die Slowenen haben seinerzeit beim Baue derselben mitgezahlt, nun müssen sie sich neue errichten, auch wenn die alten leer blieben. Was würde denn die Bevölkerung sagen, die mit Recht für jede finanzielle Belastung furchtbar empfindlich ist und sein muß, wenn sie nicht wirtschaftlich zugrunde gehen soll. Die Schullast ist im Lande eine furchtbare Bürde, soll dieselbe sich im slowenischen Landesteile verdoppeln? Wenn sich dann der slowenische Volksrat konstituiert hätte, was wäre weiter die Folge? Unsere deutschen Nachbarn würden sofort das ganze Land, das sich nicht der neuen Organisation anschloß, für rein deutsch erklären, eine ganze Menge von Gemeinden wäre weiterhin dem verderbenden Einfluß der volksfremden Schule hilfs- und rettungslos preisgegeben. Der politische Streit würde sofort aufs kirchliche Gebiet übertragen. Es würde überall, nicht von der Bevölkerung, sondern von der Klagenfurter Agitation, die deutsche Predigt und der deutsche Kirchengesang eingeführt und die Gottesdienste würden sich leeren wie überall, wo dem Volke

nicht in seiner Sprache gepredigt wird. Diese Folgerungen mußten die Slowenen abschrecken. Das alles gleicht so den zwei salomonischen Müttern, die um ein Kind stritten. Der weise König, vor den der Streit gebracht ward, befahl: „Bringt mir ein Schwert, teilt das lebendige Kind in zwei Teile und gebt jeder eine Hälfte“. Die eine, die wahre Mutter, erklärte darauf in ihrer Angst um ihr Kind: „Ich bitte, gebt das Kind dieser dort und tötet es nicht.“ Die andere verlangte: „Das Kind sei weder mein noch dein. Man teile es.“ Der König erkannte an der Mutterliebe die wahre Mutter und gab ihr das Kind. Die Vertreter der Slowenen haben in diesem Konflikte recht getan, wenn sie erklärten: „Wir lassen die Slowenen in Kärnten nicht mit dem Schwerte eines neuen Gesetzes zerspalten. Besser ist es, wir haben zunächst noch weiter nichts, als daß das slowenische Volk für immer stirbt. Dr. Veiter meint (S. 103): „Es wäre besser gewesen, die Deutschen hätten das Gesetz gegen den Willen der Slowenen in die Tat umgesetzt. Tatsächlich wäre das jene Lösung gewesen, die die deutsche Mehrheit im Lande vor aller Welt in ein besonders günstiges Licht gesetzt hätte.“ Aber zunächst handelt es sich nicht um die Welt, die zu den Kosten der Neuerung nichts beiträgt, sondern um die Steuerzahler im Lande. Wenn die Sache anständig geregelt werden soll, und zwar so, wie es der offizielle Antrag meinte, **dann brauchten wir im Lande etwa 60 neue Schulhäuser, jedes mit einem Bauaufwande von etwa 80.000 S, zusammen 5.000.000 S, dann brauchte man etwa 100 slowenische Lehrer mit einem jährlichen Gehalt aufwande von 400.000 S, und das alles sollten die slowenischen Bauern aufbringen, die deutschen Herrschaften, Geschäftsleute und Beamten zahlen ja dazu nichts; läßt sich das verantworten?** Die Landesvertretung hätte sich weder vor der Welt noch viel weniger vor der Bevölkerung des Landes des Vorwurfes erwehrt, daß ein unerträglicher Unsinn gemacht worden sei. Die ganze Sache wurde schließlich dadurch undurchführbar, daß die Grodeutsche Partei am 6. April 1930 den Beschluß faßte, sich der weiteren Diskussion über eine Kulturautonomie zu widersetzen, nachdem schon vorher (1927) der Landbund eine große Einspruchsversammlung in Völkermarkt abgehalten hatte. Man war also wieder auf dem Punkte angelangt, wo alle besseren Einsichten vor den Parteien zurückzuweichen gezwungen sind.

Schwierigkeiten einer Reform

Schon die bisherigen ergebnislosen Verhandlungen zeigen, daß eine gründliche Reform des Schulwesens im Kärntner slowenischen Gebiete sehr ernsten Schwierigkeiten begegnet. Wir nennen es das slowenische Gebiet, unsere Nachbarn nennen es immer wieder gemischtsprachig. Die Verhandlungen im alten Landtage und alle die vergeblichen Petitionen beweisen, daß man politisch auf das deutsche Schulwesen hier das größte Gewicht gelegt hat und noch legt. Die kulturelle Lage der Slowenen Kärntens ist auch derart, daß sie nur aus eigener Kraft vorwärts kommen müssen, als Bauernvolk wachsen die Slowenen aus ihrer Scholle immer wieder nach und sind als solches national nicht unzubringen. Sie siedeln auch nicht wie etwa die Lausitzer Wenden mitten im deutschen Gebiete. Die Südgrenze Kärntens liegt an national einheitlichen slowenischen Territorium und so erhält Kärnten von dort kulturelle Förderung, ob man es in Kärnten, bzw. Klagenfurt wünscht oder nicht. Es ist ja naturgemäß, daß sich der österreichische Deutsche kulturell an das große Deutschland anlehnt, ohne daß man ihn darum der

Irredenta zeiht, ebenso ist es naturgemäß, daß der Kärntner Slowene bei der Masse des gleichen Volkes im Süden eine kulturelle Stütze sucht, insbesondere, wenn er zuhause sein Recht nicht findet. Man ist auf deutscher Seite gewohnt, jede Reise nach Laibach oder Marburg mit scheelen Augen anzusehen. Und doch ist noch kein Menschenalter verstrichen seit dem Tage, wo wir alle in einem Staatsverbande lebten. Und es ist gewiß ein ernster Wunsch der österreichischen Regierung, auch mit Jugoslawien zu einem möglichst freundschaftlichen Einvernehmen zu kommen. Abwehrkampf und Abstimmung haben das Verhältnis getrübt, denn es hat sich jenseits der Grenze seit dem Bestande des eigenen Staates eine glänzende kulturelle Entwicklung ergeben. Laibach wurde ohne weiteres Universitätsstadt, obwohl man ein ganzes Jahrhundert hindurch eine solche den Slowenen vorenthalten hat. Vor 40 Jahren noch mußte das geschlossene slowenische Gebiet von Untersteiermark einen wütenden Kampf mit dem sogenannten Deutschtum um slowenische Parallelklassen des Gymnasiums führen.

Wenn sich der Slowene Kärntens um seine Schule meldet, erheben sich geschichtliche, politische, nationale, staatliche, persönliche Bedenken insbesondere auf Seiten jener, die bisher zu friedlichen nationalen Vereinbarungen nie zu haben waren. Hindernisse liegen aber auch bei den Slowenen selbst, wie sie hic et nunc sind, vor. Die Slowenen können die Volkszählungen der letzten Zeit nicht anerkennen. Der einzige richtige Maßstab ist die Angabe der Familiensprache. Wenn hier Grenzfälle vorliegen, so sind sie so gering, daß sie gar nicht in Betracht kommen, wenn man sie mit der sogenannten amtlichen Zählung vergleicht. Es läßt sich die Sache sofort nachrechnen, wenn man eine gemischte Kommission gemeinsam zählen ließe, welche Kinder in den einzelnen Klassen sitzen. Auch der deutsche Oberlehrer wird die Kinder, die nicht deutsch können, nicht als deutsch zählen. Man nehme Dr. Veiters Buch zur Hand und sehe nach (S. 116):

Die Volkszählung 1923 zählte in St. Stefan a. d. Gail 87% der Bevölkerung als deutsch, in der Schule sind deutsch nur 3% der Kinder!

	Volkszählung %	Schule %
Vorderberg	76	3
St. Georgen	97	10
Feistritz a. d. Gail	92	6
Rosegg	71	13
St. Jakob i. Rosental	59	3

In Arnoldstein hat selbst die Volkszählung noch 23% Slowenen gefunden, die Schule aber ist 100% deutsch.

Augsdorf	41	6
St. Johann	64	15
Köttmannsdorf	60	11
Schiefling-See	46	13
Keutschach	58	9
Mieger	49	—
Grafenstein	94	100

ist aber eine geschlossen slowenische Gemeinde!

Das sind einige Beispiele der Volkszählung in Kärnten. Deutsche Behörden schicken aufs Land deutsch gut instruierte Zähler, denen gegenüber die Slowenen hilflos sind und dann wird urbi et orbi ein „amtliches“ Ergebnis bekannt gemacht, das absolut verlässlich und unanfechtbar sein will, weil es doch „amtlich“ ist. Der Kärntner Slowene kann diese Zählungen nicht anerkennen. Mögen weltfremde Menschen sich dann am Fortschreiten der deutschen Kultur erfreuen, wir wissen, daß die Dinge nicht ernst genug behandelt wurden.

Diese großangelegte amtliche Statistik gab Zeichnern Anlaß, die Ergebnisse graphisch recht schön darzustellen und der Welt klarzumachen, daß das Kärntner sog. slowenische Gebiet ja gar nicht slowenisch, sondern überhaupt in seiner Volksmehrheit deutsch sei. Wozu also die Schulfrage überhaupt aufwerfen, man beunruhigt ja nur den andern Teil der Leute, der an einer slowenischen Volksschule gar kein Interesse hat, insbesondere gewisse Leute in Klagenfurt, die ja auch mit dem Aufkommen der vaterländischen Bewegung nicht ausgestorben sind. Die historische Zeitschrift „Carinthia“ (1936, S. 174) bringt eine solche Karte. Das Völkermarkter Gebiet ist eingezeichnet als 80—95% deutsch und 5—20% slowenisch. Wäre Völkermarkt eine Großstadt, könnte man sagen: wozu zählt ihr denn die deutsche Stadt mit der slowenischen Umgebung? Und doch ist dieses Gebiet geschlossen slowenisch. Wozu zeichnet man auf die Karte, welche die slowenische Frage klären soll, Orte wie Ettendorf, St. Paul, St. Andrä, Ponfeld, Mossburg, Tigring? Offenbar, um die daran gekoppelten Gemeinden Poggersdorf, Grafenstein, Mieger mit unter 5% Slowenen aufscheinen zu lassen. Wir verzichten auch gerne auf St. Ruprecht und St. Martin bei Villach, auf Möschach, Mitschig und Hermagor.

Diese Volkszählung und alle aus ihr gezogenen Konstruktionen und Zeichnungen beweisen gar nichts.

Die „Carinthia“ stellt die Frage, ob etwa die Zählweise zwischen 1923 und 1934 so verschieden war, daß die Zahl der Slowenen rapid fiel? Der einzige Unterschied gegen 1923 bestand darin, daß damals jede erwachsene Person für sich selbst ausfüllte, bzw. aussagte, diesmal aber nur die Haushaltsvorstände für alle Hausangehörigen. Jedenfalls war die Zählweise 1934 viel bequemer, aber das Zählgeheimnis war preisgegeben. Ein Erlebnis aus Klagenfurt mag die Sache beleuchten. Es war gelegentlich einer Volkszählung, vor dem Kriege noch. Im fb. Knabenseminar waren drei slowenische Herren als Präfekten bestellt: die Herren Podgorc, Dr. Ehrlich Martin und Stress. Die Volkszählungsbogen kamen ins Haus. Nach einigen Tagen fragt Dr. Ehrlich den Direktor, Domkapitular F. Wappis: „Was ist denn mit der Volkszählung? Ich möchte mich einschreiben?“ „Ich habe euch alle schon eingeschrieben,“ erwiderte der Direktor, „Wie haben Sie uns eingeschrieben, als Slowenen oder als Deutsche?“ fragte Ehrlich, „Selbstverständlich als Deutsche, denn wir sprechen bei Tische doch deutsch“ meinte Wappis. „Sie werden doch zugeben,“ meinte Podgorc, „daß wir keine Deutsche sind und also werden Sie uns nicht als Deutsche eintragen.“

Wie sieht die ganze Volkszählung also aus, wenn die Haushaltsvorstände bevollmächtigt werden, ihre Leute nach Belieben einzutragen? Im Lande gibt es eine Menge deutsche Haushaltsvorstände, die über viel slowenisches Dienstpersonal verfügten oder verfügen. Z. B. Metnitz in Bleiburg, oder die ganze Reihe von größeren Besitzern, die slowenischer Abstammung sind, aber wirklich in den deutschen Sprachkreis eingegangen sind. Wie schaut denn diese Volkszählung aus? „Carinthia“ nennt das „die jüngsten Fortschritte des deutschen Kulturkreises in Kärnten“. Es ist nicht ganz unbestritten, daß die Germanisierung in Kärnten und Entnationalisierung anderswo irgendeinen Kulturfortschritt darstelle. Grentrupps gründliches Werk, das mit diesen Zeilen volkstümlich werden soll, beweist eindeutig das Gegenteil. Besonders auffällig findet es die „Carinthia“, „daß in den Gemeinden Weizelsdorf, Globasnitz, Diex und Feistritz a. d. Gail die deutsche Sprache namhafte Verluste erlitten hat“. Wer die Verhältnisse kennt, weiß, daß das Deutschtum gar nicht beeinträchtigt wurde. Der Zahlenverfall des slowenischen Volksteiles im Lande nach dem Weltkriege ist mitverursacht durch die Einschüchterung der slowenischen Seelsorger nach der Volksabstimmung. Es hat sich niemand in die Öffentlichkeit getraut, und das slowenische Volk hat in politischen und öffentlich-rechtlichen Dingen den Pfarrer als ein-

zigen Berater und Führer. Der Alp der Volksabstimmung, oder besser der Abwehrkämpfe und des Treibens der sog. Volkswehr nach dem ersten Rückzuge der Jugoslawen lag auf den Seelen und wird erst allmählich vergessen. Dieses Treiben ist leider bisher von niemandem zusammengefaßt und berichtet worden. Der Klerus hat sich in die Volkszählung gar nicht eingemengt. Man sollte eigentlich meinen, daß eine solche Einmischung gar nicht notwendig sei.

In Niederösterreich hat der Pfarrer mit der Volkszählung gewiß gar nichts zu tun, in Kärnten stehen die Dinge anders. Gerade die Schulfrage ist ein eklatanter Beweis, wie hier alles nicht nach Vernunft und Recht, sondern nach politischen und nationalen Richtlinien aufgepäppelt wird. Die Volkszählung im slowenischen Landesteile wurde schon immer tendenziös durchgeführt. Die Rückkehr zur vernünftigen Zählung der slowenischen Bevölkerung in einzelnen Gemeinden hat aber noch einen Grund: der wirtschaftliche Zusammenbruch der führenden Großbauernschaft, die seit je im deutschliberalen Bauernlager sich sammelte. Für Weizelsdorf läßt sich der Name nennen. Hier hatte der Besitzer Krassnig Josef einen unheimlichen Einfluß bei den Wahlen und in der politischen Stellungnahme der Gemeinde. Dieser Einfluß ist nicht mehr da. Die Dinge gehen nun ruhig und unbeeinflusst weiter. In Diex ist der große Einfluß der freisinnigen Völkermarkter ausgeschaltet. Auch diese sind arm und bescheiden geworden. Ganz unrichtig ist die Behauptung der „Carinthia“, daß „die slowenischen Mehrheitsgebiete verhältnismäßig geringere Geburtenüberschüsse und größere Wanderungsverluste hatten. Der Landesdurchschnitt der Geburten beträgt 1935 18.4 ‰. Das geschlossen slowenische Dekanat Bleiburg weist 20 ‰ auf. Und hier hat die slowenische Musterpfarre Schwabegg 24 ‰, Rinkenbergl 33 ‰, Neuhaus 31 ‰, die Stadt Bleiburg nur 16 ‰. Es stimmt also die Angabe nicht, daß die slowenischen Mehrheitsgebiete den geringsten Geburtenüberschuß hätten. Die geringste Geburtenzahl im Lande haben Umgebung Klagenfurt mit nur 11.4 ‰ und Ferlach mit nur 12.3 ‰, das sind die germanisierten Gebiete. Doch ist auch hier in Erwägung zu ziehen, daß die Mütter zur Niederkunft ins Landeskrankenhaus abwandern. Deshalb sind auch die Ziffern der Städte Klagenfurt und Villach nur mit Vorsicht zu gebrauchen. Hier scheint eine Menge von Geburten auf, die nicht in der Stadt beheimatet sind. Auf der deutschen Seite des Landes zeigt das Dekanat St. Leonhard mit 24.9 ‰ Geburten die höchste Ziffer, dann folgt Gurk mit 24.4 ‰. Sehr niedrig ist die Geburtenzahl im germanisierten Dekanate Tainach mit 14.8 ‰. Mit dem Verfall des religiösen Lebens, und dazu trägt zweifellos die Entnationalisierung bei, verfällt die Volksgesundheit — und stirbt das Volk schließlich aus. Das als slowenisch anzusprechende Dekanat Völkermarkt hat eine Geburtenhäufigkeit von 23.5 ‰, Spital nur eine solche von 18 ‰, Hermagor 17.2 ‰, Greifenburg 16 ‰ usw. Die Wanderung der Landbevölkerung zur Stadt war immer vorhanden, sie nimmt aber eine unnatürliche Form an, seit der Bauer Knechte und Mägde nicht mehr, wie ehemals, aufnehmen kann und selbst der Bauer, wenn er vier, fünf Söhne hat, nicht mehr weiß, was er mit ihnen machen soll?

Die „Carinthia“ meint noch, daß die von slowenisch-nationaler Seite 1923 vorgenommene Schätzung der Zahl der Kärntner Slowenen nicht als ernste Vergleichsbasis zu nehmen sei, was doch das Wesensmerkmal einer modernen Zählung ist — dieselbe Zeitschrift sagt aber doch (S. 138), daß diesmal nur die Haushaltsvorstände für alle Haushaltsangehörigen ausfüllten, so war denn doch auch diese Volkszählung ohne das Wesensmerkmal einer modernen Zählung!

In Sachen der Volkszählung sind sich Slowenen und Deutsche im Lande noch sehr ferne. Es ist auch gar nicht gut einzusehen, wozu dieses Jonglieren mit einer zwecklosen Zählstatistik dienen soll? Wenn Klagenfurts Umgebung germanisiert ist, so folgt daraus

nicht, daß man der Umgebung von Bleiburg nicht eine Volksschule auf Grund der Muttersprache geben darf. Es wird gewiß nicht alles über einen Leisten zu schlagen sein. Man bringe doch endlich einigen guten Willen gegenüber den Slowenen auf. Nicht den Slowenen allein erweist man damit einen Dienst. Staat und Land haben das größte Interesse daran, 60.000 Menschen nicht verkommen zu lassen. Das deutsche Volk hat ein Interesse daran, daß seine Minderheit in Jugoslawien eine gerechte und freundliche Behandlung erfährt, die Vorbedingung dazu wird denn doch die sein, daß endlich auch in Kärnten den Slowenen ihr Recht gegeben wird. Man braucht da wahrhaft keinen Deutschen zu zwingen, daß er seine Kinder in eine slowenische Schule schickt.

Da man immer wieder bemüht ist, die Bedrückung der deutschen Minderheit in Jugoslawien der Öffentlichkeit mit großer Aufmachung vorzulegen, wollen wir dazu auch eine objektive deutsche Stimme aus Jugoslawien hören. Die „Österreichische Pädagogische Warte“ Nr. 10, 1937 berichtet nach dem „Banater Schulbote“ 1937, Heft 5, folgende Zahlen: „Das deutsche Schulwesen im Banat umfaßt als Staatsschulen 114 Volksschulen mit 21.486 Schülern und 290 deutschen Lehrkräften. 400 Schüler der vier Untergymnasien, 510 Schüler besuchen ein Lyzeum mit 11 Lehrkräften. Das katholische konfessionelle Schulwesen umfaßt 13 Kindergärten, 62 Volksschulen (9571 Schüler und 160 Lehrpersonen), eine Lehrer- und Lehrerinnenbildungsanstalt, ein Lyzeum, ein Untergymnasium, eine Ackerbauschule und 11 Frauenschulen. Sechs Volksschulen sind evangelische Bekenntnisschulen.“

Zur besonderen Lage der Deutschen in Slowenien (Gottschee) sei bemerkt: Ihre Lage ist gewiß nicht die der Deutschen im Banat. Immerhin verfügen sie über mehr als 30 Lehrer, von denen 10 an deutschen Minderheitenschulen wirken, die übrigen sind allerdings an slowenischen Schulen zugewiesen. 12 deutsche Ärzte arbeiten in Diensten der Banskraft, während man in Kärnten nicht einem slowenischen Arzte die Krankenkassenbewilligung gibt.

Nun einige Zahlen aus Schulverhältnissen in Kärnten. Die bereits genannte Nummer der „Pädagogischen Warte“ führt an, daß in Kärnten an 67 deutsch-slowenischen Volksschulen im Jahre 1936/37 10.253 Kinder mit slowenischer Muttersprache gezählt wurden. Der einzige noch in Diensten belassene slowenische Lehrer aber wirkt an einer deutschen Volksschule. Es dürfte beiläufig stimmen, daß von den 10.253 Kindern zirka 1500 das erste Jahr die Schule besuchten, für alle diese Kinder hatte der Verlag, in dem die slowenische Fibel erschien, einige 70 Exemplare abgesetzt. Es ist nicht klar, ob alle diese Schüler einen Unterricht ohne Lesebuch erhalten oder ob man diesen Kindern gleich schon am ersten Tage eine deutsche Fibel in die Hand drückt, denn der „doppelsprachige“ Charakter der Schule bleibt ja für statistische Zwecke trotz Abschaffung der slowenischen Fibel erhalten.

Derlei Dinge haben natürlich ihre Schwierigkeiten. Man hört oft von deutscher Seite die Einwendung: Wenn Slowenen da sind, wieso wehrt sich denn Niemand gegen die ganz deutsche Schule? Man könnte einen Vergleich herbeiführen: Gesetzlich ist längst schon die Bildung von Pfarrgemeinden vorgesehen, welche die Last des Kultus übernehmen sollen. Man probiere doch diese Sache im freien Willen der Einzelpersonen zu verankern. „Wir bilden eine Pfarrgemeinde, welche die Kirche, katholische Schule und das geistliche Personal erhält“. Wie viele der Klagenfurter Katholiken würden sich in diese Kultusgemeinschaft eintragen lassen, wenn man ihnen frei ließe, sich irgend einer religiösen Gemeinschaft anzuschließen oder nicht?

(Fortsetzung.)

niso Slovenci, marveč Windische. — In še se najdejo ljudje, ki nam slikajo naš paradiz!

To so pa nevarni paglavci! Pri celovškem Sandwirtu je Koroško tiskovno društvo za sredo dne 25. t. m. sklicalo zborovanje, na katerem je govoril sloveči jezuit Muckermann. Dvorana je bila še pred začetkom zasedena do zadnjega kotička, navzočih je bilo najmanj 1300 oseb. Govornik je uvodno dokazal, da so pri reševanju sedanje stiske odpovedali vsi dosednji sistemi in da preostaja samo še ena možnost rešitve in ta je v povratku h pravemu katoličanstvu. Težka je pot, po kateri vodi Cerkev, a je edina, ki vodi gotovo do cilja. Zborovanje je bilo prava manifestacija za katoliško stvar. Nič čuda, da so nasprotniki skovali peklenški načrt, da bi ga onemogočili. Pred začetkom je policija pregledala vse kotičke v dvorani in odkrila za oleanderskim okrasnim grmičkom pločevinasto posodico z uro, ki je bila nastavljena na tričetrt na devet. V posodici se je nahajala eksplozivna snov, ki bi v par trenutkih napolnila vso dvorano z ostrim, meglenim plinom ter povzročila med ljudstvom razburjenje z najusodnejšimi posledicami. Policija je nevarno igračo seve takoj odstranila in prišla več osumljenih narodnih socialistov. Zborovanje samo je poteklo nemoteno v najlepšem redu.

Blasnikova „Velika Pratika“ za leto 1938 je izšla in se razpošilja za ceno Din 5.— za vsak komad. Naročila na tiskarno J. Blasnika nasl., Ljubljana, Breg 10-12. Dobi se tudi v trgovinah in v upravi našega lista. To je najbolj priljubljeni in najbolj razširjeni slovenski ljudski koledar že od nekdaj. 69

St. Jakob i. R.—Št. Jakob v Rožu. Mlada družinica je zrastle sredi naše grede. Čvrsti mladi posestnik Frtovine domačije na Breznici je 21. t. m. pred oltarjem Marije na Brezjah poročil brhko Lojzko, najmlajšo uglednega Štikrovega doma v Št. Petru. Vesel je ta dogodek za vso faro, ker sta ženin in nevesta preživela svojo mladost krepko v službi Boga in naroda in se v dobri šoli učila ljubiti slovensko zemljo in materno govorico. To je njuno najboljšo poročstvo, da bosta znala žrtvovati vse svoje sile za procvit lepe Frtinove domačije in vzgojiti rod, krepak in čvrst. Vrlemu paru želimo v novi stan obilo blagoslova!

Bleiburg—Pliberk. 21. t. m. se je v Zagrebu poročila gčna Lizika Ovčjakova z g. Milanom Galičem, carinskim uradnikom na Prevaljah. Bilo srečno!

Feistriz i. R.—Bistrica v R. Naš dušna pastir so imeli minulo nedeljo mnogo opravka. Dopoldan so po sv. maši blagoslovili novi zvon pri „Križih“ na Bistrici. Zvon tehta 120 kg in bo nadomestoval med vojno odveztega. Stroški zanj so kriti s prostovoljnimi darovi, posebno so se pri darovanju odlikovali delavci. Z njim je dobil srednji zvon po 20 letih samotarjenja zopet malega tovariša in skupno z njim oznanjal mir ljudem v fari, ki so dobre volje. Vsem darovalcem: Bog plačaj! — Popoldne istega dne sta bili dve poroki — ena pri Križih in druga v Zavrhu, kjer so poročali pđ. Brečkovo in drvarja Semmelweis-a. Mnogo sreče!

Gorenschach—Gorenče. Pri nas so pred par leti prizidali šolskemu poslopju eno nadstropje, kjer se nahaja sedaj učilnica in nadučiteljevo stanovanje. Izdatki so iznašali 31.000 S. Gradbena dela so se izvršila očitno sila malomarno. Učilnici naše dvo-razredne šole se nahajata druga nad drugo. Med odmorom, ko otroci letajo po razredu prvega nadstropja, se šibi vmesni pod med zgornjo in spodnjo učilnico ter ropočejo vsa okna. Prejšnji učitelj Slamanig je nekoč izjavil članu šolskega sveta g. Marktl-u, da so otroci spodnjega razreda vsled slabega stropa v stalni smrtni nevarnosti. G. Marktl je takoj v šolskem svetu nato opozoril na nevarno pomanjkljivost in zahteval, da se opozori okrajno šolsko oblast, ki naj ukrene potrebne korake. Doslej se ni ničesar podvzelo. Starši šoloobveznih otrok so s tem prisiljeni, da na tem mestu vnovič zahtevajo odpomoč ter odklanjajo vsakršno odgovornost.

St. Kanzian i. J.—Škocijan. Pri nas so našli nekaj, kar se ne najde vsaki dan. Ko so delavci na polju pri Srejah pripravljali gramoz za cesto, najdejo približno 1 meter globoko v zemlji človeške kosti. Ker običajno pokopujemo samo na pokopališču, je najdba vzbudila takošnji sum. Orožniki so nesli kosti v Dobro ves, kjer so ta-

„Ja, ali mislite, da je Kathreiner tudi zame dosti fin? Jaz sem zelo razvajen“

Da je sploh še mogoč tako čuden predsodek! Ko se vendar — kar je statistično dokazano — pije v Avstriji dandanes dejansko več Kathreinerja nego zrnate kave. Da, Kathreiner, ta priljubljena Kneippova sladna kava, je postal ljudsko hranilo. Ali naj vsled tega ne bo „dosti fin“? Teda bi ne smeli jesti kruha, krompirja in marsikatero drugo dobro ne. Za mislečega človeka mora biti vendar samo to važno, da Kathreiner dobro tekne in da je popolnoma zdrav.

Če kdo noče piti Kathreinerja ravno vsled tega, ker ga pijejo vsi ostali — ali dejansko ta ni obžalovanja vreden?

mošnji zdravniki dognali, da gre za dečka, zapanega pred nekako 20 leti in starega okoli 10 let. Očitno gre za umor, pri katerem je morilec svojo žrtev razsekal najbrže na male kosce. Kosti od nog so ležale v jami poleg črepinje. Ljudstvo še pomni, da je pred približno 20 leti izginil nek neček, za katerim ni ostalo sledu. V koliko je ta sumnja upravičena, bomo poročali. — Ženili smo se kar fejš. Povodnov Florijan je vzel za ženo Markovo Micko. Nevesta je članica našega prosvetnega društva in je že večkrat nastopala na odru. — Ženil se je tudi mladi Pukart s Pridnikovo Katico v Grebinju. — Erjavčeva Micka pa si je izbrala za moža Tancarjeva Hanzija. — Mladim družinam naše iskrene čestitke! — Veseli so Stražani, ko so končno popravili svojo že zelo zanemarjeno pot skozi vas. Za to je bil tudi že skrajni čas, ker bi se sicer začeli sosedje izogibati Straže vesi in nevarne njene poti. — Naše društvo pripravlja za Štefanovo igro „Zlatarjevo zlato“. Mična vsebina bo nedvomno zadovoljila vse gledalce, med odmori pa bodo zapeli pevci. Na prireditvev že danes opozarjamo.

Drobiž. Z 7. decembrom stopi v veljavo odredba, ki predpisuje pekem, da morajo kruhu in belemu pecivu primešavati krompirjevo moko. — Aktivni železničarji dobijo v decembru kot posebno nagrado 14 odstotkov svoje plače za nadure. — Avstrijski razstavljalci so odnesli s pariške razstave 70 velikih kolanj. — V decembru izda poštna uprava posebne znamke za božična, novoletna in poročna voščila. — Rajhovski živinski trgovci so pokupili minule tedne v deželi 311 volov za povprečno ceno S 1.07 za kg. — Brzovlak je pri beljaških Toplicah povozil sprevodnika Zankla iz Beljaka. — 26letni Valentin Jernej iz žitarske občine je z motorjem zadel v Celovcu v nek tovorni avto in na posledicah dobljenih poškodb umrl v bolnici. — Dež. svetnik Valentin Ferlitsch je odstopil svoj referat v dež. vladi posestniku Kristijanu Adlassnigu iz Št. Jakoba ob cesti. — Dunajski visokošolci so protestirali proti novim predpisom v medicinskem študiju, visoke šole so bile več dni zaprte. Nove odredbe stopijo na pritisk slušateljev šele v jeseni p. l. v veljavo. — Zakon kneza Štarhemberga z grofico Marijo Elizabeto Salm je razveljavljen. Knez se v dogledni dobi poroči z dunajsko igralko Noro Gregor.

Inserirajte v „Koroškem Slovencu“!

NAŠA PROSVETA

Žena, tvoje ime je: trpljenje!

K prazniku Brezmadežnega spočetja.

Slovenski ženi, trpeči, zgarani, mučeni in izmučeni, ženi razoranih lic in nagubanega čela, žuljevih rok in upognjene hoje, tej ženi naj bi govorili k njenemu prazniku. Da bi se zravnala, bila še naprej kraljica družin in učiteljica vedrega srčnega veselja — kljub bolesti in mučeništvu!

Slovenska žena! Lagali bi, če bi ti govorili, da te hočemo osvoboditi stotere tvoje muke in skrbi, ki te spremlja od tvojega prvega do zadnjega dne. Mučenica si naših družin, iz tvojih solza in prečutih noči rastejo grede naših domov v sonce in dan. Mučenica si naših hlevov in njiv, naših gozdov in vrtov, iz tisočerihih tvojih gibov raste in poganja mlado življenje, ki nosi stoteri sad tvojim v družini. Mučenica si nas očetov, sinov in otrok, ki se ob tvoji dobroti in ljubezni klešemo in oblikujemo v odporne in močne ljudi. Mučenica si še svojega naroda, ki vedno spet vstaja ob tvoji mehki besedi in pesmi.

Slovenska žena! Vemo, dobro vemo! Če zbežiš kedaj ti izpred križa in trpljenja, se razkropijo družinice, se vzrušijo domovi, propadejo kmetije, zarastejo njive in vrtovi, propade in pogine narod.

Slovenska žena! Bodi nam še zanaprej učiteljica največje vseh človeških modrosti, modrosti pravega trpljenja. Poslušaj vzvišeno Vzornico, ki veli najprej tebi: „Blagor njim, ki se drže mojih potov!“ Njena pot je vodila h križu, k sedmerim žalostim, vzravnana še je stala, ko je prebodel meč njeno materno srce. In postala je slava Jeruzalema, veselje Izraelovo, čast vseh ljudstev na zemlji.

Tole pravi škof Keppler: „Vsako trpljenje je klic k razvoju naših moči. Zato ni nič bolj napačnega, kakor če se kdo skriva ali okleva ali toži. Tu je treba le svoje moči zbrati, krepko stopiti, če treba, tudi zobe stisniti.“ To je krščanski odgovor na vprašanje vseh časov: zakaj trpljenje?

Slovenska žena! Bodi katoliška žena! Bodi dekla Gospodova! To je k tvojemu prazniku prošnja nas, ki se malenkostni, razdraženi, neznatni, uporni, nehvaležni, neuki odmikamo resnici vseh resnic. Prošnja nas očetov, mož, sinov in otrok, nas kmetov in delavcev, nas Slovencev! Trpeča in krvaveča boš še zanaprej kraljica naših družin in vasi, njiv in vrtov, kraljica rodu Slovencev, ki mu je trpljenje lahko njegov največji blagoslov! Vsa lepa si, slovenska žena, in blagoslovljena v našem stvarstvu.

Vzgleđi vlečejo! Prosvetna centrala izreka sveški „Kočni“ iskreno zahvalo za prepustitev odvišnih iger. Živeli posnemalci!

Eberndorf—Dobro ves. (Miklavžev večer.) Naše prosvetno društvo priredi v nedeljo 5. decembra ob pol 3. uri pop. v Narodnem domu Miklavžev večer z igro „Krivoprisežnik“, nagovorom in nastopom Miklavža. Darila naj prinesejo stariši od 8. zjutraj v nedeljo v društveno čitalnico. Stariši, pripravite otrokom veselje in pridite še sami!

Suetschach—Sveče. V nedeljo 5. decembra priredi naše društvo Miklavžev večer s sledečim sporedom: petje, deklamacije, igra „Pri gospodi“, nastop Miklavžev. Starši in otroci iskreno vabljeni! Začetek ob 7. uri zvečer pri Adamu.

Ludmannsdorf—Bilčovs. (Naše društvo.) Letošnjo sezono smo otvorili z igro „Krivoprisežnik“. Zadnjo nedeljo pa so nam naša dekleta in fantje nudili posebno lep duševni užitek. Klicali so nas na društveni sestanek. Najprej so nastopili pevci s svojimi lepimi spevi, tamburaši so udarili ob svoje tamburice, da je krepko donelo po dvorani,

dekleta niso hotela zaostajati, pa so nastopila v šaljivem prizoru gospe Fips in gospodične Cips. Cela dvorana se je prav od srca nasmejala. Na račun so prišli tudi mali, ki so nastopili z deklamacijami. Govornik je jasno orisal današnje stisko, nje pričetek in izvor in dejal med drugim: Ko je človeštvo zapustilo pot, katera edina more svet voditi v miru in zadovoljstvu, ter se pustilo zavoditi v stran pota in začelo poslušati preroke o svobodi, liberalizmu in o raju na zemlji, tedaj že je bil pričetek krize, katera dosega današnji dan svoj vrhunec. Človeštvo išče danes izhoda iz teh zmotenj. A rane, na katerih boleha človeštvo, ne bo ozdravil noben fašizem ne nacionalni socializem in še manj komunizem, temveč edino-le krščanska pravica in ljubezen. Duše je treba sanirati. Svet postane boljši, ko bodo postali boljši ljudje. In naše društvo dela na tem, da vzgoji dobre ude človeške družbe in tako doprinaša svoj del k ozdravljenju sveta. — Veseli in zadovoljni smo se razhajali po sestanku. — Za Silvestrovo pripravljiva „Bilka“ igro „Ubogi samci“ in jo bo igrala pri Knabrlnu v Velinji vesi. Že danes vabi vse prijatelje!

St. Veit i. J.—Št. Vid v Podjuni. V nedeljo dne 5. decembra uprizori šentvidska „Danica“ ob 1/3. uri popoldne pri Voglu v Št. Primožu igro „Testament“. Vmes petje, po igri najbrže nastop Miklavža. Vabljeni!

„V Ljubljano jo dajmo,“ tako nas je vabila glinjska Čitalnica na igro v nedeljo 21. novembra. Vreme ni bilo ugodno, a vkljub temu sem jo mahnil na Trato, da vidim Čitalničarje. Dvorana je bila prav dobro zasedena, kar znači, da ljudje še vedno radi vidijo to igro, četudi se je v tem kraju že igrala. Otvoril je ženski pevski zbor s spremljanjem citer. Vloge so bile dobro razdeljene in poleg polnega humorja so bili igralci resno pri svoji stvari. Vsa čast novincu, ki je igral prvič na tem odru, da je bil od vseh občudovan. Tudi izgovarjava je bila lepa. Ob koncu smo se še nasmejali pri burki „brez zajutrka“, da se nam je milostljiva res smilila, ko je morala brez kave na kolodvor. — Igra se ponovi dne 5. decembra in nastopi tedaj tudi Miklavž. Kdor tokrat ni bil, naj gre sedaj, ne bo mu žal, morda mu končno še „ta Sveti“ kaj prinese.

I. koroško tamburaško društvo „Bisernica“ ima svoj redni letni občni zbor v svojih društvenih prostorih v Celovcu, Vetrinjsko obmestje 26, pritličje desno, v petek dne 10. decembra 1937. Poleg običajnega dnevnega reda je na sporedu tudi sprememba pravil.

GOSPODARSKI VESTNIK

Pojdi na vrt z menoj!

Vsestransko je kmetijsko gospodarstvo, deli se na sedem ali celo deset panog, medsebojno več ali manj zavisnih. Vsestranska mora biti zato tudi gospodarjeva pozornost: v hlevu in na polju, v gozdu in na travniku, pri malem drobižu in sončnih muhah, na zelenjadnem in sadnem vrtu. Nad vsem tem mora imeti gospodar nadzorstvo in pregled, četudi prepušča delo in oskrbo v hlevu morda gospodinji, mali drobiž in zelenjadni vrt ženskim rokam, sončne muhe morda svojemu staremu očetu. Še slabši in usodnejši je, če mnoge panoge svoje kmetije prepušča samim sebi in se zanje ne zmeni, razun ko spravlja pridelek. Tako se godi večji dem sadnemu vrtnarstvu, ki nam prizadeva skrb samo ob jesenskih letinah.

Sadno drevje radi prepuščamo ljubemu Bogu, da mu škropi in gnoji. Drevje raste, kakor smo ga posadili. Če je kaj pridelka, je dobro, če ga ni, se jezimo na vreme in drevje in še na ljubega Boga. Glavnega vzroka pa ne najdemo.

Sadno drevje potrebuje pravilno negovanje in gnojenje, da dosežemo skoraj vsakoletne in redne pridelke. Naše sadje tvorijo pretežno jabolka. Podnebne razmere so zanje ugodne. Naša jabolka slove po okusu. Tudi hruške dajo ponekod dober sad, ravnotako koščičasto sadje. Skratka: naša zemlja in podnebje sta za sadje bolj odpornih vrst ugodna. Treba je samo naše skrbi in razumnosti za pravilno sadjarstvo.

Dajmo sadju, kar mu gre, pa nam bo dalo, kar bomo hoteli. Apno, dušik, fosforna kislina in predvsem kalij so hranilne snovi sadnega drevja. Apno podpira zdravo rast, kalij izboljšuje kakovost sadja in odpornost drevja, dušik pospešuje rast in rodovitnost. V novembru ali zgodaj v vigradi dajmo zemlji, kateri primanjkuje apna, na hektar 10 do 12 met. stotov apnenega prahu. Sadje, ki sicer tvori mnogo cvetja, a daje le droben, zani-karen sad, potrebuje kalija ali kalijeve soli. Sadje, ki je bolešno ali rado pozebe, dobi potrebno odpornost v kalijevi soli.

Pri večletnem poskusnem gnojenju je znašal pridelek jabolk z dreves, ki so bila posajena na hektarju zemlje in polno gnojena, 473 meterskih stotov. Na enaki površini in z istega števila dreves, a negojenih, je bilo sadja samo 216 stotov. Stroški za gnojila so komaj šestnajstinka od vrednosti večjega pridelka. Kalijeve soli je najcenejše in najprikladnejše gnojilo. Na 1000 kvadr. metrov rabimo soli do 5 kg, pridamo ji še apnenega dušika in superfosfata. Če je zemlja že dalje časa nepognojena in smo ji odrekli tudi hlevski gnoj, bomo vzeli pri novem gnojenju nekoliko višje količine.

Drugo sadjarsko poglavje je nega dreves, o njej smo že večkrat pisali. Ponovimo, da je negojeno in zanemarjeno drevje podobno nesnažni, mršavi živini, ki jo vzdržujemo samo zaradi večjega števila repov v hlevu, a nam je v stalno škodo. Vedno spet velja staro kmečko pravilo: kje ni gospodarjeve roke vmes, kmetija propada! Tako na vrtu in drugod.

Breskve so otrok sonca. Na sončnih krajih njihovih sladkih sad dobro uspeva, posebno oni skromnih vrst, ki so odpornejše proti vlagi in mrazu. Težka, mrzla zemlja za breskve ni. Breskve so razvajene in zahtevajo dobro pripravljeno zemljo, redno škropljenje proti kodravosti in namakanje v suhih poletnih mesecih. Obnesejo se samo sajene z breskovim divjakom. Morda bi kazalo, da bi z njimi poizkusili, kjer sta doma sonce in toplota.

Zajčja maža. V „Sadjarju in vrtnarju“ priporočajo sledeče sredstvo proti zajcem, obje-dajočim mlada drevesca. V jeseni se namaže sadno drevje z beležem, pripravljenim iz mešanice apna, kravjeka, pepela, ilovice, krvi in žolča. Važno je, da mažemo v času, ko se maža dobro prisuši na skorjo. Izkušnje z njo kažejo, da je popolnoma zanesljivo sredstvo proti požrešnim glodavcem.

Velikovški trg minulega tedna: Na živinski trg so prignali 4 pitane vole, 18 krav, 1 telico, 9 prašičev, 64 plemenskih prašičev in 14 ovac. Cene se v primeri z zadnjim tednom niso spremenile. — Na blagovnem trgu so bile sledeče cene: jajca 17, stare kokoši 2.50—3.00, mlade 1.90—2.50, sirovo maslo 2.80—3.60 S za kg. — Celovške žitne cene: Pšenica (100 kg) 38—40, rž 28—30, ječmen 26—30, oves 25—27, ajda 24—26, koruza 25—26, sladko seno 7—8, kisle 4—4.50, slama 4—5.50, grah (1 kg) 80—1.00, isto leča, fižol 40—60, krompir 10—12, zelje 20—30, repa 20 g.

Poceni se kupijo

moške obleke 49.—, 39.—
Hubertus-plašči 25.—, 19.—
delovni čevlji 14.50
otroški čevlji 3.90
moške spodnje hlače 2.80, 1.90
ilanelaste rjuhe 2.90
ženske jopice 90 g
delovne hlače 4.80, 3.90
modne hlače 12.—, 9.80
ženski čevlji 9.80
moške srajce 3.90, 2.90
moški telovniki 5.50
otroške obleke 3.90
ženski telovniki 5.50

samo v

trgovini Elba, Beljak,

Weisbriachgasse 12.

76

250 najlepših cvetličnih čebul!

Kdo ne pozna teh znamenitih cvetličnih čebul, katerih lepota barv še ni bila prekosenena. Rastejo in cvetijo v vsaki zemlji, tako na soncu kakor v senci. Ako ljubite cvetlice, tedaj tudi ne boste zamudili spodnje reklamne kolekcije. Vse leto morete odrezavati rože, Vaš vrt pa bo imel še vedno sliko paradiža. Pod ceno dobavimo Vam vzorčno kolekcijo 250 najlepših cvetličnih čebul in navodila Vam dajejo možnost, da boste imeli nad kolekcijo leta veselje.

Jamstvo: Vse cvetlične čebule in rastline, ki ne bi cvetele v Vaše zadovoljstvo, Vam nadoknadnimo zastonj. Torej 100% garancija za cvet.

Cela kolekcija 250 cvetličnih čebul stane samo S 10.— poštne in carine prosto.

Zavoječek vsebuje: hijacinte, tulpe, narcise, krokuse, Iris, anemone, ranunkule, božji kruhek itd.

Kupon velja od 15. decembra.

Vsak naročnik gornje kolekcije, plačane v naprej po nakaznici, prejme do 15. decembra

50% popusta.

Tedaj celotna kolekcija 250 cvetličnih čebul sedaj S 5.—

Tukaj odrežite in pošljite na Abinda, Grossgärtneri, Haarlem (Holland), Exportabteilung.

Ime: (Točno pisati!)

Bivališče: 75

Pošta:

S poštno nakaznico pošiljam obenem S

Abinda Grossgärtneri Haarlem (Holland)

3 x dohodek

v svinjskem hlevu!

vsled krepostne krme „Emivit“

Koncentrat z uradnim jamstvom hranilne vsebine. Zahtevajte brezplačna pojasnila in dopošiljatev prospektov od proizvajalca 64

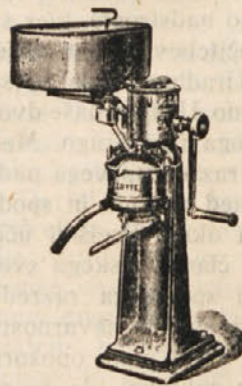
Franc in Rudolf Gubik

Kraftfuttermittelerzeugung

Wien XII., Schönbrunnerstr. 179

Originalna Melotte-mlečna centrifuga

najboljši in najtrpežnejši posnemalni sedanjski

Pinje, posode za mleko itd. itd.

Parilniki

Brabantski, obračevalni plugi kakor drugo poljsko orodje

Ceniki zastoj, ugodni plačilni pogoji 73

Melotte Werke, IV., Mayerhofg. 16-20

Sposobni upravičeni zastopniki se iščejo

Za 5 S na mesec dobavlja 54

posnemalnik

Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164

Ceniki zastoj Zastopniki se iščejo